

Darbo grupės dėl sunkių ligų sąrašo sudarymo veiklos ataskaita

2025 m. rugsėjo 4 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-792 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė, kuriai pavesta iki 2025 m. lapkričio 1 d. parengti sunkių ligų sąrašą, kuriomis sergantys asmenys turėtų galimybes pasitraukti iš dalyvavimo II pakopos pensijų kaupime, nes jis dėl ligos tampa itin apsunkintas ar betikslis.

Pažymėtina, kad šis sąrašas leis įgyvendinti Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo (toliau - Įstatymas) 4 straipsnio 8 dalies 5 punkto b papunktyje nustatytą pagrindą, kuriam esant nuo 2026 m. sausio 1 d. asmenys įgis teisę be papildomo apmokestinimo išsiimti visas sukauptas lėšas iš II pensijų pakopos:

„5) dalyviui šio įstatymo 29¹ straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta tvarka išmokamas jo vardu pensijų fonde sukauptas pensijų turtas, jeigu yra bent vienas iš šių pagrindų:

- a) dalyviui išduotas siuntimas paliatyviosios pagalbos asmens sveikatos priežiūros paslaugoms gauti;
- b) dalyvis serga sunkia liga, dėl kurios jo dalyvavimas pensijų kaupime tampa itin sunkus ar betikslis ir kuri įtraukta į sveikatos apsaugos ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintą ligų sąrašą;**
- c) dalyviui nustatytas 70 procentų ir didesnis netektas dalyvumas (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – 70 procentų ir didesnis netektas darbingumas; iki 2005 m. birželio 30 d. – I invalidumo grupė).“

Darbo grupės veikloje ypatingas dėmesys skirtas Įstatymo 4 straipsnio 8 dalies 5 punkto b papunktyje nurodytam pagrindui, tačiau paraleliai buvo analizuojami ir kiti Įstatyme numatyti pagrindai baigti pensijų kaupimą. Svarbu pabrėžti, kad net ir tuo atveju, jei konkreti liga nebūtų įtraukta į sąrašą, asmenys, kuriems dalyvavimas II pensijų pakopos kaupime yra itin apsunkintas ar betikslis, turės galimybę pasinaudoti kitais pagrindais vadovaujantis Įstatymo 4 straipsnio 8 dalies 5 punkto a arba c papunkčiais.

Rengiant sunkių ligų sąrašą, vadovautasi dviem pagrindiniais [Konstitucinio Teismo išaiškinime](#) suformuluotais kriterijais:

- Įtrauktos ligos, kuriomis sergant pensijų **kaupimas tampa itin apsunkintas arba betikslis**. Siekiant pilna apimtimi atliepti Konstitucinio Teismo išaiškinimo turinį konsultuotasi su asmens sveikatos priežiūros specialistus atstovaujančiomis organizacijomis, kurie padėjo identifikuoti konkrečias ligas
- Formuojant sunkių ligų sąrašą, atsižvelgta į tai, kad nustatyti pensijų kaupimo **pabaigos atvejai turi būti išimtiniai** ir tokiu būdu sudarytas ligų sąrašas nepaneigtų senatvės pensijų sistemos modelio esmės ir užtikrintų, kad visa senatvės pensijų sistema veiktų darniai. Todėl buvo atsižvelgta ir į 18-64 m. asmenų, turinčių atitinkamą sveikatos sutrikimą, skaičių.

Svarbu pažymėti, kad atsižvelgta į papildomą kriterijų, užtikrinantį, kad Konstitucinio Teismo išaiškinimas būtų įgyvendintas efektyviai ir neprieštarautų [XX Vyriausybės programos](#) nuostatomis:

- XX Vyriausybė siekia mažinti administracinę naštą sveikatos sektoriuje (224, 250, 252 p.), todėl, kiek įmanoma, yra naudojama jau skaitmenizuota informacija (arba informacija, kurią ketinama skaitmenizuoti).

Sprendimams priimti buvo suorganizuoti du neoficialūs ir penki oficialūs darbo grupės susitikimai (pridedama protokolai). Taip pat buvo kreiptasi į pacientų bei asmens sveikatos priežiūros specialistus vienijančias organizacijas, gauti jų siūlymai sunkių ligų sąrašui sudaryti (pridedama).

Atsižvelgiant į šiuos kriterijus ir profesinių organizacijų pasiūlymus, darbo grupė rekomenduoja nustatyti, kad sunkia liga sergančiu asmeniu laikytinas asmuo, atitinkantis bent vieną iš šių sąlygų:

- **Asmuo serga viena iš šių ligų.** Šios ligos vertinamos kaip sunkios, informacija apie jas pateikiama Elektroninėje sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinėje sistemoje (ESPBI IS), sergančiųjų skaičius nėra didelis, tačiau šių asmenų dalyvavimas kaupime, manytina, yra apsunkintas. Pažymėtina, jog dalis asmenų, sergančių į sąrašą įtrauktomis ligomis, kartu pateks ir į žemo dalyvumo (0-30 proc. dalyvumo) arba paliatyviosios pagalbos paslaugų gavėjų kriterijus, todėl bendras potencialių pasitraukimo iš pensijų kaupimo šiuo pagrindu skaičius sumažės.

18-64 m. sergančių skaičius (nebūtinai unikalūs atvejai, kadangi asmuo gali sirgti keliomis ligomis), Higienos instituto duomenys

Ligos kodas (TLK 10 AM) ir pavadinimas	2023	2024
A81.0 Creutzfeldt-Jakob liga	5	2
D66 Paveldėtoji VIII veiksnio stoka	115	109
D67 Paveldėtoji IX veiksnio stoka	14	15
D68.0 Von Willebrand liga	54	69
E10.52/E11.52/E13.52/E14.52 1 tipo, 2 tipo ir kitas patikslintas, nepatikslintas cukrinis diabetas su periferine angiopatija su gangrena	416	457
E24.3 Ektopinis adrenokortikotropinio hormono ACTH sindromas	4	4
E84 Cistinė fibrozė	40	49
E85 Amiloidozė	80	86
G10 Huntingtono liga	97	102
G12.2 Motorinio (judinamojo) neurono liga	142	127
G20 Parkinsono liga	1 076	1 006
G23.1 Progresuojanti supranuklearinė oftalmoplegija [Steele-Richardson-Olszewski]	12	8

G30.0 Ankstyvoji Alzheimerio (Alzheimer) liga	73	73
G30.1 Vėlyvoji Alzheimerio liga	20	20
G71.0/G71.1/G71.2/G71.3 – Duchenne raumenų distrofija	317	293
G82 Paraplegija ir tetraplegija	2 074	2 220
G90.3 Daugiasistemė degeneracija	20	18
H54.0 Abiejų akių aklumas	258	309
H54.1 Didelis abiejų akių regėjimo sutrikimas	279	314
I27.8x Kitos patikslintos plautinės širdies ligos / Pažengęs Eisenmenger sindromas	141	150
J84.1 Kitos intersticinės plaučių ligos su fibroze	140	130
J96.10 Lėtinis kvėpavimo nepakankamumas, I tipas (hipokseminis)**	589	671
J96.11 Lėtinis kvėpavimo nepakankamumas, II tipas (hiperkapninis)**	343	434
K91.2 Malabsorbicija, išsivysčiusi po procedūrų, neklasifikuojama kitur (Trumpos žarnos sindromas)	27	41
N18.4/5 Lėtinė inkstų liga 4/5 stadija	2 068	2 115
Z90.2 Įgytas plaučio [dalies] nebuvimas	31	26
Z93.1 Gastrostoma	121	146
Z93.2 Ileostoma	161	154
Z93.3 Kolostoma	349	386
Z93.4 Kitos dirbtinės virškinimo trakto angos	13	15
Z93.5 Cistostoma	313	342
Z93.6 Kitos dirbtinės šlapimo takų angos: Nefrostoma, Ureterostoma, Uretrostoma	98	116
Z93.8 Kita dirbtinė anga	25	17
Z94.0 Persodintas inkstas	942	969
Z94.1 Persodinta širdis	62	61
Z94.2 Persodintas plautis	3	4
Z94.3 Persodinta širdis ir plaučiai	3	4
Z94.4 Persodintos kepenys	159	154
Z95.0 Širdies prietaisas (visi stimulatoriai)	2 042	2 064
Z95.2 Širdies vožtuvo protezas	2 113	2 181
Z95.3 Ksenogeninis širdies vožtuvas	25	33
Z95.4 Kitas širdies arba širdies vožtuvo pakaitalas	0	0
Q81.2 Distrofinė pūslinė epidermolizė	4	6
Iš viso	14 868	15500

- **Asmuo serga viena iš šių ligų ir yra patikslinama informacija.** Šios ligos laikomos sunkiomis tik tais atvejais, kai jų eiga progresuoja. Todėl, siekiant identifikuoti, kad konkretus atvejis atitinka pagrindą nutraukti pensijų kaupimą, būtina aiškiai nustatyti ligos progreso faktą. Piktybinių navikų atveju aktuali informacija apie 12 mėn. laikotarpį iki asmens kreipimosi į pensijų kaupimo bendrovę su prašymu baigti dalyvavimą pensijų kaupime ir išmokėti jo vardu pensijų fonde sukauptą pensijų turtą jam suteiktą bent vieną specializuotą ambulatorinę ir (ar) stacionarinę paslaugą (Priedas Nr. 1) arba procedūrą (Priedas Nr. 2), liudijančią ligos sunkumą. Ši informacija yra prieinama

informacinėje sistemoje „Sveidra“ (toliau – IS Sveidra)^[1]. Dėl kitų ligų reikia papildomos informacijos apie stadiją. Pažymėtina, kad stadija šiuo metu ESPBI IS yra suvedama į tekstinį lauką, todėl automatinis šios informacijos surinkimas yra sudėtingas. Tobulėjant ESPBI IS, ateityje būtų tikslinga svarstyti galimybę šiuos duomenis vesti struktūrizuoti. Tokiu atveju į sunkių ligų sąrašą būtų galima įtraukti ir tik sunkesnius kitų ligų lygius. Pavyzdžiui, būtų galima identifikuoti tik sunkų ligos „D67 Paveldėtoji IX veiksnio stoka“ laipsnį, tik III tipo „D68.0 Von Willebrand ligą“ arba tik sunkų laipsnį ligos „J96.11 Lėtinis kvėpavimo nepakankamumas, II tipas (hiperkapninis)“.

18-64 m. sergančių skaičius (nebūtinai unikalūs atvejai, kadangi asmuo gali sirgti keliomis ligomis), Higienos instituto duomenys

Ligos kodas (TLK 10 AM) ir pavadinimas	2023*	2024*	Patikslinančioji informacija
C PIKTYBINIAI NAVIKAI	43 533	44 038	C kodas + paslaugos arba ACHI kodas (žr. Priedas Nr. 1 ir Priedas Nr. 2)
I50 Širdies nepakankamumas	31 940	35 371	Tik 4 funkcinė klasė
G35 Išsėtinė sklerozė	2 835	2 867	EDSS 6–9,5 balas
Iš viso	78308	82276	

*Pastaba: kadangi šiuo metu nėra renkami statistiniai duomenys apie tikslinamąją informaciją šis skaičius apima visą sergančiųjų skaičių.

Taip pat, yra atvejų, kai asmuo serga potencialiai greitai progresuojančia liga arba liga, kuri nėra įvardinta sąrašė, tačiau ji vis tiek gali būti vertinama kaip sunki, nes dėl jos reikėtų atlikti sudėtingas medicininės intervencijas. Todėl, siūloma įtraukti ligas, dėl kurių:

- **Asmeniui buvo suteikta transplantacijos paslauga.** Ši paslauga apima visą transplantacijos procesą – nuo paciento įrašymo į laukiančiųjų sąrašą iki stebėsenos po transplantacijos. Pažymėtina, kad šiai kategorijai priskiriamos tiek kaulų čiulpu, tiek organų transplantacijos. Informacija apie suteiktas transplantacijos paslaugas yra prieinama IS „Sveidra“, tačiau ne iš karto¹. IS „Sveidra“ transplantacijos paslaugos turi atskirą požymį ir priskiriamos 10 paslaugų tipui (ambulatorinės ir stacionarinės paslaugos). Šių paslaugų gavėjų skaičius yra nedidelis. Informacija prieinama už penkis paskutinius metus.

	18–64 m. asmenų skaičius, gavusių paslaugą						
	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Transplantacijos paslaugos	1 890	2 533	1 829	1 701	1 858	1 823	2 004

¹ Informacija prieinama ne iš karto, nes įstaigoms nėra privaloma pateikti informaciją tą pačią dieną, kai pradedamos teikti paslaugos ar toliau tęsiamas šių paslaugų teikimas. Už praėjusį mėnesį informacija į IS „Sveidra“ turi būti įvedama ir pateikiama iki einamojo mėnesio 10 dienos. Tai reiškia, IS „Sveidra“ duomenys gali vėluoti 1 mėnesį.

Priedas Nr. 1. Asmens sveikatos priežiūros paslaugų kodai, pagrindžiantys piktybinių navikų sudėtingumą

Asmeniui per 12 mėn. laikotarpį iki jo kreipimosi į pensijų kaupimo bendrovę dėl dalyvavimo pensijų kaupime nutraukimo ir pensijų fonde sukaupto pensijų turto išmokėjimo buvo suteikta bent viena asmens sveikatos priežiūros paslauga specializuotoje onkologines paslaugas teikiančioje įstaigoje

Paslaugos kodas	Paslaugos pavadinimas
3149	2D spindulinė terapija
3150	Paruošimas 3D konforminei spindulinei terapijai
3151	3D konforminės spindulinės terapijos procedūra
3152	Paruošimas moduliuojamo intensyvumo spindulinei terapijai
3153	Moduliuojamo intensyvumo spindulinės terapijos procedūra
3585	Onkologijos dienos stacionaro paslauga I
3586	Onkologijos dienos stacionaro paslauga II
4404	Onkologijos dienos stacionaro paslauga III
4405	Onkologijos dienos stacionaro paslauga IV
4419	Intraarterinė chemoterapija ir (ar) chemoembolizacija
4478	Dienos stacionaro paslauga V K
1726	Onkologo chemoterapeuto
1598	Onkologo chemoterapeuto (teikiama suaugusiesiems)
1792	Onkologo chemoterapeuto (būtinoji medicinos pagalba be siuntimo)
2722	Onkologo chemoterapeuto (kai atliekama biopsija ir (ar) kaulų čiulpų punkcija (trepanobiopsija))
2754	Onkologo chemoterapeuto (kai atliekama biopsija ir (ar) kaulų čiulpų punkcija (trepanobiopsija))
2798	Onkologo chemoterapeuto (kai atliekama biopsija ir (ar) kaulų čiulpų punkcija (trepanobiopsija) (būtinoji medicinos pagalba be siuntimo))
3716	Nuotolinė onkologo chemoterapeuto (teikiama suaugusiesiems) konsultacija
1599	Onkologo radioterapeuto
1727	Onkologo radioterapeuto
1793	Onkologo radioterapeuto (būtinoji medicinos pagalba be siuntimo)

3475	Onkologo radioterapeuto konsultacija, kai taikomas gydymas I-131 natrio jodidu
3477	Onkologo radioterapeuto konsultacija, kai taikomas gydymas stroncio Sr-89 chloridu
3717	Nuotolinė onkologo radioterapeuto konsultacija

Priedas Nr. 2. Asmens sveikatos priežiūros intervencijų kodai, grindžiantys piktybinių navikų sudėtingumą.

Asmeniui per 12 mėn. laikotarpį iki jo kreipimosi į pensijų kaupimo bendrovę dėl dalyvavimo pensijų kaupime nutraukimo ir pensijų fonde sukaupto pensijų turto išmokėjimo buvo suteikta bent viena asmens sveikatos priežiūros procedūra specializuotoje onkologines paslaugas teikiančioje įstaigoje

ACHI bloko kodas (kokius ACHI kodus apima)	Pavadinimas procedūros/procedūrų
1786 (15000-00 15003-00)	Paviršinė spindulinė terapija
1787 (15100-00 15103-00)	Vidutinės energijos spindulinė terapija
1788 (15224-00 15239-00 15254-00 15269-00)	Didelės energijos spindulinė terapija
1789 (15600-00 15600-01 15600-02 15600-03 15600-04)	Kita didelės energijos spindulinė terapija
1790 (15303-00 15304-00 15311-00 15312-00 15319-00 15320-00)	Ertminė ginekologinė brachiterapija
1791 (90764-00 90764-01)	Ertminė kita brachiterapija

1792 (15327-00 15327-01 15327-06 15327-02 15327-03 15327-07 15327-04 15327-05 15338-00 15360-00)	Kita brachiterapija
1794 (15012-00 90766-00)	Brachiterapija, naudojant paviršinius aplikatorius
96199-00	Intraveninis farmakologinio preparato įvedimas, priešnavikinis preparatas
96196-00	Intraarterinis farmakologinio preparato įvedimas, priešnavikinis preparatas
96197-00	Farmakologinio preparato įvedimas į raumenis, priešnavikinis preparatas
96198-00	Intratekalinis farmakologinio preparato įvedimas, priešnavikinis preparatas
96200-00	Poodinis farmakologinio preparato įvedimas, priešnavikinis preparatas
96201-00	Farmakologinio preparato įvedimas į ertmę, priešnavikinis preparatas
96202-00	Enterinis farmakologinio preparato įvedimas, priešnavikinis preparatas
96203-00	Farmakologinio preparato įvedimas per burną, priešnavikinis preparatas
96205-00	Kitas farmakologinio preparato įvedimas, priešnavikinis preparatas